

zapustita v otroku stalne posledice: živčni napadi, božjast, nervoznost itd.

S takimi prireditvami se naša šola pač ne bo dandanašnji dala več popularizirati, pač pa lahko doseže tak zakon ravno nasprotno. Starši bodo videli, kaj se vse od otroka zahteva, kako se ga maltretira in nateza in vsa popularizacija je pri kraju.

Po čl. 25. morajo graditi in vzdrževati šolska poslopja občine kakor do sedaj. Akoravno je učiteljstvo z vso silo delalo na to, da bi te dolžnosti prevzela država, ker je vseeno ali gre iz levega ali pa iz desnega žepa, vendar je ostalo pri starem. Lepo in demokratično je, da se da ljudem priliko za udejstvovanje in sodelovanje pri šoli. Vendar bi se to lahko spregledalo, ako se pomisli, koliko more ravno ta člen zakona škodovati prosveti. Saj vsi poznamo konservativnost naših ljudi in občin in da njihovih slabih svetovalcev po farovžih. Vse bodo prej storili kakor pa kaj koristnega za šolo.

Krajni šolski sveti bodo še nadalje ostali, samo da se bodo imenovali krajni šolski odbori. Tudi konstituirali se bodo na drug način kakor do sedaj. V ta odbor stopi vsakokratni župan, zdravnik, šolski upravitelj in 5 odbornikov. Predsednika se voli. Odbor ima blagajnika in tajnika, ki sta plačana. Nikoli pa ne sme biti blagajnik župan ali šolski upravitelj.

Ta člen ima edino to dobro stran, da naroča občinam skrbeti za stanovanje, ogrev in razsvetljavo vsemu učiteljstvu. Zato pa mora občina v teku petih let sezidati ta stanovanja, dotlej pa vsakemu ga preskrbeti v naravi, ali pa plačati v denariju.

Po členu 26. mora občina preskrbeti vsem učencem potrebni šolski material, kakor knjige, zvezke, svinčnike itd., za kar pa sme povračilo zahtevati samo od premožnih staršev.

V obrambo.

Odsek za samoizobrazbo logaškega učiteljskega društva je povabil na svoj prvi sestanek sociologa dr. Tumo, da teoretično seznani učiteljstvo o temeljnih pojmi sociologije. Sestanek pa je sreski poglavar v Logatcu po brzojavnem nalogu velikega župana preprečil z odlokom, da ni za sestanek določeni dan, pouka prost dan.*

Ni jasno, kaj je dalo povod tej prepovedi, šepeče pa se, da je bil predmet predavanja ali predavateljeva oseba, oblastem neljuba. Če je to res, potem smo učitelji prejeli kvalifikacijo, ki ni častna za nas. Kajti, četudi ni povod jasen, vendar izzvene vsi odločujoči motivi, ki bi prišli v tem slučaju v poštev.

* Svetujemo, da se tudi ti sestanki sklicujejo s strani okr. učit. društva, da se tako zadosti formalni strani izdanih odlokov glede prostega dneva za zborovanje. Opozarjamo na najnovejši torzadveni odlok ministrstva O. N. Br. 30.780 od 2. junija 1925, ki je objavljen v 18. številki »Osnovne Nastave«.

Ravno tako je tudi s šoli odraslo mladino. Ko zapusti šolo, pride pod vse druge vplive, ki mu skušajo zamoriti ono, kar mu je dala šola. In zato mora tukaj spet zastaviti učiteljstvo s svojim delovanjem. S sistematičnim delom, bodisi v raznih prosvetnih, telovadnih, narodno-obrambnih, bodisi v gospodarskih društvi, bi lahko pridobil spet šoli odraslo mladino in bi jo še nadalje vzgojeval v pravcu, v katerem je začel v šoli.

Saj je ravno v mladini bodočnost naroda in države in bi moral ravno zato vzgajati, ne samo šolske otroke, ampak tudi mladino v narodnem — državnem duhu. Starejša generacija je živela svoječasno pod drugimi razmerami, v delu je svetovno morijo in ni čuda, ako je malo apatična napram vsemu novemu, ako ne celo sovražna. Mladina pa ne ve mnogo o drugih časih, spominja se samo kot v sanjah časov, ko je bil oče pri voljakih in bi zato seme enkrat vsejano prav gotovo obrodilo dobre sadove. Treba je le pravih vrtnarjev. Treba je pravih učiteljev, ki uporabijo svoj prost čas v dobrobit ljudstvu, narodu in državi in ne izostane uspeh. Ledina je velika, delavcev malo in ravno zato naj prime vsakdo za lopato in začne z delom, naj začne graditi hišo naše države pri najmanjših državljanih.

S temi izvajani sem hotela opozoriti samo na našo rakrano in želim, da bi s tem dopisom vzbudila med učiteljstvom resno premišljevanje.

Pri vpisovanju otrok v šolo pa je predložen zakon zelo birokratičen. Mi smo vpis izvršili v dveh dneh, po novem pa se ta procedura vleče od 1. junija do konca avgusta. Od 1.—15. junija mora svoj posej izvršiti šolski voditelj, ki pa mora spisek potem predložiti v nadaljnjo obravnavo okrajnemu nadzorniku. Do 15. avgusta pa mora po členu 44. pregledati vse stare in nove otroke zdravnik.

Člen 47. določa, da bo od sedaj kaznoval šolske zamude šolski odbor. To je zopet ena izmed slabih strani tega zakona. Če sedaj smo se pritoževali, da ni dovolj strogo postopanje, ko je kazni izrekal okrajni šolski svet, toliko slabše bo pa sedaj. Kdaj pa se bo našel tak krajni šolski odbor, ki bo pri volji radi šolskega obiska kaznovati soobčana.

Po členu 48. se glase učenčeve ocene: odlično = 5, prav dobro = 4, dobro = 3, dovoljno = 2 in nezadostno = 1.

Člen 83. določa 32-letno službovanje v pokojnino. Vojna leta se računajo dvojno.

Najslabšo stran pa pokaže ta zakon v čl. 97. in 98., ki govorita o kaznovanju učiteljstva. Okrajni nadzornik nas sme kaznovati s tridnevno plačo, prosvetna oblast pa celo s plačo od 3 do 15 dni. S to odredbo je učiteljski stan degradiran pod vse druge stanove. Ta odredba je tako reakcionarna in žaljiva za nas vse, da moramo uporabiti vsa sredstva, da se črtata ta člena.

Za okrajnega nadzornika bo postavljen tisti, ki izvrši nižji tečaj Višje pedagoške šole. Tedaj bomo imeli za nadzornike meščanskošolsko učiteljstvo.

Iz navedenega se vidi, da je ta zakon samo malo povečan zakon za Srbijo iz leta 1904. Slovensko učiteljstvo mu ugovarja. Ne pridobimo z njim mnogo, pač pa izgubimo mnogo.

v eno: Napredno učiteljstvo je premalo trdno v svojih mazorih, na katere ob vsaki priliki trka, da bi moglo prenesti akademsko razpravo o kaki znanosti, ne da bi se navzelo novih idej in se vsled tega politično preorientiralo. Ako sklepamo dalje, je vsa naša državotvorna gorečnost in jugoslovenstvo itd., neiskreno in začasno papirnati dokument, ki naj služi le kot okrasek in priloga k prošnji za boljše službeno mesto. Tako nas vsaj hočejo tolmačiti drugi.

Ta konstatacija je žalostna in bridka in ne služi samo nam v sramoto. Kajti, če bi tudi bili navedeni motivi opravičljivi: ali ni boljše, da se učiteljstvo jasno opredeli, da ne vem v kakšnem — izumu, ter da ostane kompaktna le skupina načelnih mož, ki bo ostala neomajno na svojem mestu, tudi ko bi se vanjo zaganjali valovi drugih — izmov?

In kako naj pridem do prave načelnosti, če ne poznam razlik, ki ločijo moje prepričanje od drugih nazorov? Kako naj izbiram obrambno orožje in moči, ako ne poznam orožja in moči onih, ki se v me zaganjajo? Po vaseh je učitelj skoroda povsod edini intelektualec, ki pride v prilike ali neprilike debatirati z demagoškimi eksponenti subverzivnih mogotcev, edini, ki bi zamogel opravičiti obstoječe razmere in braniti zdrave nazore pred izpati dobro zdresiranih agitatorjev, ki bi radi ribarili v kalnem. Kako naj bo kos demagogiji, ki ji ne pozna šibkih strani, in če zna zlučiti plast lepo nanizanih in na omanljiv efekt preračunanih fraz ter pokazati trohnel temelji na katerih so fraze zidane? Besede, kot: »Ah, kaj boste nam pravili!« ali »Govorite, kar hočete, mi pa le ostanemo« itd., — ne zaležejo več. Vse oči vaščanov gledajo na nas in podzvestno spoznajo našo nemoč — demagoštvo pa ima to moč, da oamlja preproste ljudi.

Če pa hočem spoznati temelje raznih nazorov, jih moram spoznati ne le iz ust tistih, ki se z njimi ne strinjajo, ampak v prvi vrsti iz ust onih, ki jih propagirajo in nanje prisegajo.

Le tako bomo došli do načelnih, poštenih in ne le politično-zdresiranih kulturnih plonirjev.

Od nobenega stanu se toliko vsestranskih zmožnosti ne zahteva, kot od našega Dobro! Dajte nam prilike drugje, da si teh zmožnosti prisvojimo. Manj abstraktnih navodil in več konkretnega kruha, pa bo v marsičem boljše. Če pa to ne gre, pustite vsaj, da sami trošimo denar in energijo za izpopolnitev svoje izobrazbe! Hočemo biti močje iz mesa in krvi in ne lutke, ki se sese-

dejo v hipu ko jih nevidna roka izpusti! Zaupamo, zato hočemo uživati tudi zaupanje!

Se nekaj se šepeče v zvezi s prepovedjo sestanka: »Tovariš M., kot predsednik izobraževalne akcije bo zaradi tega »trpel«!

Tov. M. skoro ne more več trpeti, kot je že! Je že dovolj gori v hrbihi.

S. CERUT:

Nekaj misli o organizaciji »Učiteljskega pevskega zbora«.

Približno 20 let čitam »Učit. Tovariša«. V vsakem letniku skoraj je poziv ali priporočilo raznih odsekov in posameznikov, ki nas vzpodbujajo k ustanovitvi lastnega pevskega zbora. Precej je tudi okrajnih učiteljskih društev, ki gojijo petje, seveda le s pčlim uspehom. Nekaj časa tak pevski zbor životari, potem pa umolkne.

Zakaj ti zbori ne uspevajo in tudi ne morejo uspevati, je več vzrokov. Glavni vzrok je gotovo naša površnost, naše nezadostno umevanje stvari. Tovariš(ice) se priglasi kot pevec bolj radi lepšega, za zabavo. Nima pred seboj jasnega smotra, zato tudi ne prave vere in vsled pomanjkanja teh dveh faktorjev, tudi ne dovoljne sile, ki jo dosega vsakega cilja neizprosno zahteva.

Nele za zbor, tudi za drugo delo ni v nas potrebnega smisla in zadostne energije, kakor slama smo, ki se naglo vžge, a ravno tako naglo tudi ugasne, brez toplote, brez koristi. Tako se že vžga in ugaša cela generacija.

Smoter Učit. pevskega zbora ni zabava, ampak mnogo višji in širji. V glavnem je dvojen: kulturn in organizacijski. Koliko pravih vrednot bi dali svojemu narodu z njim! Povzdignili bi njegov sloves pred vnanjim svetom, a tudi njegova samega bi obogatili s pravo srčno kulturo. Saj »Učit. pevski zbor« naj bi bil le početak glasbeno umetniškega žarišča, ki naj bi širil umetniško vzgojo v vse plasti naroda ter ga s tem kulturno dvignil.

Pa tudi nam samim bi taka ustanova donesla velike koristi. Dvignila bi

Plača k večjemu navzdol. In to kazni bi mu skoro privoščil, ker jo zasluži! Drugače je tov. M. dovolj trpel v Italiji, kjer je dejansko dokazal svoj čist nacionalizem s tem, da je bil suspendiran in obsojen na osem mesečni zapor zaradi — iredentizma. Z odprtim vizirjem sme vprašati: »Kdo je, ki dviga kamen nadme?«

J. R.

naš ugled in našo popularnost med ljudstvom. Poleg materialnega dobička (izpopolnitve v glasbeni izobrazbi), ki bi ga bili deležni pevci, bi imel koristi tudi ves stan.

Pa še nekaj ne smemo pri tem pozabiti, kar nujno potrebuje zdravljenja: bolezen naše organizacije. Velik del tega zdravljenja bi mogel vršiti ravno pevski zbor. Skupne vaje in skupni sestanki, vse to bi oživilo ono pravo tovarištvo, ki ga sedaj tako redko več najdeš.

Skratka: zbor bi mnogo doprinesel k utrditvi organizacijskega čuta, k etičnemu prerojenju, ki ga naš stan ravno sedaj tako krvavo potrebuje. Naša organizacija nujno rabi pomlajenja na vseh koncih in krajih; ena veja tega pomlajenja bi bil Učit. pevski zbor. Dosedaj sr se vsi poskusil v tem pravcu izjaloviti, ker so bili nesrečno začeti. Danes pa je tak nesrečen začetek izključen. Ni nam namreč treba sekati novih poti, le stopiti nam je na uglajene ceste, ki so jih utrli pred nami moravski učitelji in kri naše krvi, naši primorski tovariši. Stvar se da gotovo izvesti, seveda ne smemo delati več starih pogreškov. Okrajne Učit. zboru puščajmo na miru, saj so že tolikokrat umrli in posili zopet oživeli, da so res potrebni definitivnega počitka. Vso zadevo naj z resnostjo vzame v roke pokrajinska organizacija in naj započne za vso pokrajino. Na letošnjem delegacijskem zborovanju položimo temeljni kamen tej zgradbi.

(Dalje prihodnjič.)

Pokrajinska skupščina UJU — Poverjeništvo Ljubljana — v Šoštanju 4. in 5. julija.

Opozarjamo vnovič, da poteče rok za prijave dne 25. t. m. in da se bo treba točno držati tega roka. Prijave naj bodo natančne po že objavljenih navodilih. Do danes (16. junija) je došlo 10 (reci deset) prijav. Požurite se, požurite, da se nam ne bo zadnje dni delo nakopičilo! Po skupščini so projektirani sledeči izleti: 1. na Dobro čez Velenje in Šent Janž (vodnik tov. Vilher); 2. Huda luknja — Kozjak (vodnik tov. Furlani); 3. Urška (gor iz Šoštanja, dol v Guštanj) vodnik tov. Kurik; 4. Solčava — Logarska dolina — Kamniške planine (vodnik tov. Špenko); 5. Topolšica (vodi tovarišica Skala); 6. Gora Oljka (vodnika tov. Rozman in tovarišica Piano Mara); 7. Državni premostovnik (vodi tov. Pokeržnik); 8. veletovarna usnja Woschnagg v Šoštanju.

Zdravilišče Topolšica in državni premostovnik v Škalah se bosta razkazala v nedeljo 5. julija popoldne tako, da

se bodo udeleženci tega izleta lahko odpeljali že z večernim vlakom. Tovarno usnja si bomo na ogledali v dveh skupinah, in sicer delegati v soboto pred delegacijskim zborovanjem, drugi pa v nedeljo po skupščini (ponoldne). Nujno potrebno je, da se prijavi udeleženci izleta v Topolšico, kjer bo šefzdravnik, g. dr. Savič sam razkazal vse naprave s kratkim predavanjem o zdravljenju jetike in dotični, ki želijo videti naprave in jama v državnem premostovniku v Škalah, vsaj do 2. julija, da more pripravljali odbor pri dotičnih vodstvih ukreniti potrebno. Vse prijave se naslavljaajo na »Upraviteljstvo osnovne šole v Šoštanju«. Za druge izlete se bodo prijave sprejemale 5. julija v Školskem domu! Vse udeležence opozarjamo že sedaj na navodila, ki bodo važna in objavljena v prihodnji številki »Učit. Tovariša«!

Ferijalni Savez učiteljstva.

—i Vsem učit. P. F. S.! Bliza se konec šolskega leta in z njim uspeh ferijalnega dela in uspeha. Ustanovite kjer je mogoče »Lokalne odbore« in tam, kjer so obstojali lanske leto, jih poživite! Tako pošljite v Beograd na »U. O. F. S.« imena dobrotvorov. Ne pozabite na svrsta F. S., kjer so mogoča. Kjer obstojajo dijaške P. F. S. stopite v stik in ukrenite vse potrebno skupno z njimi! Naročite takoj »Vozne isprave«. Dokažimo, da se zavedamo tudi dolžnosti, ne samo pravic F. S.! — Za učit. F. S.: Sl. Mrovlje.

—i Vsem članom 171. učit. P. F. S. v Beli Krajini! Prosim vse član(ice) F. S., da takoj pošljejo za »Vozne isprave« (t. j. 1. Ferijalna legit. in 2. Popis fer. olakšic — znesek 5 Din (pet dinarjev) z natančnim počit. naslovom in s fotografijo! Nadalje prosim, da takoj poravnajo dolžni znesek, drugače ne moremo poslati »Voznih isprav«! — Za P. F. S.: Mrovlje.

—i III. Poč. Kosovski izlet. Da ne bo treba vsem ponovno odgovarjati, ponovno navedem: Program: Ljub-

ljana, Beograd, Skoplje, Niš, Zagreb, Prahovo (po Donavi v Beograd, Ljubljano, Čas: 10—14 dni v začetku avg.). Financa: 1200—1500 Din. Vsak udeleženec mora biti član F. S.! — Zadnji čas za priglasitev je do 20. junija! Za III. Poč. izlet: Slavko Mrovlje, Črnomelj.

—i Vsem članom F. S.! Prosim pošljite eventualne predloge za kongres F. S. ki bo v Ljubljani najkasneje do 5. julija! — S. M.

Vestnik upokojencev.

—up Tovariši(ice), ki so bili upokojeni med junijem in novembrom 1919 ter sedaj prevedeni na dinarsko penzijo in se jim je nova penzija že nakazala v izplačilo, se naprošajo prijaviti svoje naslove »Učit. Tovarišu«, da tudi drugi prizadeti tovariši vidijo, da se je prevedba res dejansko izvedla.

Splošne vesti.

— Spomen'ca Pov. UJU — Ljubljana k projektu šolskega zakona. Pov. UJU — Ljubljana je poslalo vsem merodajnim ministrom, poslancem, klubom, načelnim činiteljem Glavnega Odbora UJU,